

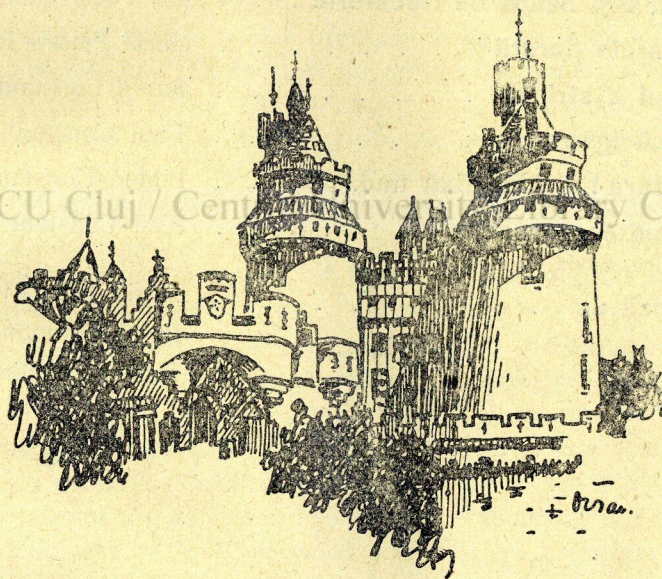
# Provincia Literară

Revistă de literatură, critică și artă.

APARE LUNAR

Directori: Eugen și Paul Constant.

---



## Sumarul:

---

<b>Scrisul nostru</b> . . . . .	C. D. Fortunescu
<b>Lui Arvers</b> . . . . .	Horia Petra - Petrescu
<b>Toamnă și Seară de Noembrie</b> . . . . .	Ion Focșeneanu
<b>Famfarele durerii</b> . . . . .	Horia Petra - Petrescu
<b>Ingerul a strigat</b> . . . . .	Savin Constant
<b>Costică Ignat</b> . . . . .	Paul Constant
<b>O natură! și Idee fixă trad. de</b> . . . . .	Pimen Constantinescu
<b>Morminte proaspete</b> (N. Milcu, Savin Constant)	Paul Constant
<b>Recenzii de</b> . . . . .	Horia Petra - Petrescu Petre Cumpănă Pimen Constantinescu

## Scrisul nostru de azi.

Producția literară, artistică și științifică a unei epoci urmează, în linie generală, mersul graficei stării economice respective: bună stare — belșug de vitrine despremiate la librării și numeroase expoziții de artă; criză financiară — stagnare în desfacerea cărților, decese de vechi reviste și sala „Ileana“ bazar de obiecte de sport.

Abstracție făcând de huzurul puținilor răi, politicieni profitori în primul rând, — cei mulți și cei mai buni o duc greu azi. Pentru aceștia criza nu este un cuvânt ci o realitate, strânsul curelei nu e o metaforă ci un gest impus de o stare de fapt. Ia cum producătorii și consumatorii în materie de știință, artă și literatură sunt tot aproape exclusiv, cei din categoria din urmă — intelectualii și nu gangsterii politici, — firesc este să vedem aceste producțiuni ale spiritului stingherite azi.

Căci artistul care trăește și el din artă, nu se mai simte îndemnat a realiza creațiunile ce poartă în minte, câtă vreme le vede depreciată valoarea comercială și prea problematică desfacerea. În asemenea caz el sau renunță, dacă poate, la a mai produce, sau e nevoit să-și industrializeze pentru pâine darul și talentul.

Cei cari trăesc din scris, ori pentru scris, sufăr și ei asprimea acelorăși legi. Slova pusă pe hârtie, rod al minții lor, în chip de ingenioase izvodiri științifice ori de plâsmuiri ale imaginației omului de litere, se cere tipărită, spre a lua contact cu acel pentru care a fost creată: publicul. Dar tiparul e scump, iar scriitorii sunt în de regulă săraci, neputând să-și tipărească lucrările pe socoteală proprie.

Rămân atunci editorii și publicațiunile — ziare și reviste.

Editorii — să nu uităm, — sunt negustori înainte de toate. Și nu-i putem învinovăți pentru că procedează cum le cere meseria și interesul. Ei țin seama și de numele celui ce prezintă manuscrisul — este și aci o scară de valori și ierarhii care nu totdeauna corespunde cu aprecierea noastră întemeiată pe criterii pur literare și etice, — dar mai ales de text, de genul și specia lui, preferința fiindu-le și lor impusă de statistica desfacerii cărților în librării, barometru al gustului curent.

Astfel operele de știință și filozofie, având mai puțini amatori, vor afla prea adesea uși închise la editori. (Aci nu pot intra manualele didactice al căror consum, este asigurat în lumea școlară, mai ales când autorii sunt inspectori școlari, revizori ori profesori universitari).

Cam tot așa și cu poezia. Am putea număra pe degetele mâinii volumele de versuri mai remarcabile eșite de sub teascuri în ultimii doi ani. Ceiace însemnează că producțiunea poetică are mai puțină căutare ca odinioară.

Proza literară (nuvelă, roman, teatru și critică) e însă menținută de o vreme statornic în specială faavoare. Spre acest gen merge preferința cititorului, și deci și bunăvoința editorilor.

Aci trebuie să notăm o accentuată atracție a publicului pentru roman, care înfățișază într'adevăr o superbă efflorescență, cantitativ ca și calitativ. Nuvela pare a fi considerată în timpul din urmă mai de grabă ca un exercițiu literar de plasat în reviste.



Cât despre teatru, el este plăsmuit pentru a fi prezentat sub prestigiul luminei rampei și susținut de mijloacele pe care regisorul și actorii le adaugă piesei, mai mult decât spre a fi citit.

Critica înfârșit (îmi displace termenul „eseu“ care, nespunând nimic, e inutil și pretențios), critica nu are nici ea multă trecere în zilele noastre: dacă e serioasă, cu adevărat obiectivă, ea pare oțioasă lectorului superficial și căutător de senzational; iar cea gazetărească e din nenorocire adesea lipsită de autoritate -- reclamă comercială deghizată, sau dimpotrivă pătimăse atitudine a criticului, de ignorare, dacă nu de tăgadă absolută, pentru autor mai curând, decât pentru carte.

\* \* \*

Pornind dela constatarea preferinței romanului, și fără a ne opri aci asupra valorii fiecărei opere și a fiecărui povestitor în parte, vrem să stăruim un moment asupra unei laturi a lucrului, ce ni se pare a nu fi de neglijat.

Din câte romane se scriu la noi (și întrebarea aceasta se poate aplica și celor franțuzești), care plac mai mult, apoi pentru ce și prin ce anume plac?

Socotim a nu greși afirmând că majoritatea imensă a cititorilor — și aceștia nu sunt cei mai instruiți, înzestrați cu bun gust și bine orientați în literatură — vor cartea care să-i distreze în totalitatea ei, cruțându-le astfel orice efort intelectual, și să-i ațâțe prin amănuntul și nota de sensualitate. La rigoare, lipsind chiar factorul amuzant, le este suficient cel de al doilea. „Amantul Doamnei Chaterley, care pare a fi fost cel mai mare succes de librărie din țara românească, se cumpără numai pentru savoarea de fezandat, apreciabilă doar nasurilor subțiri, ale paginilor unde se descrie brutal și scabros actul sexual al unui fel de grăjdar cu un fel de contesă detraicată. Va fi peste două decenii cea mai mare nedumerire pentru cercetătorii literari — faptul de a constata ce formidabilă influență a exercitat asupra prozei noastre literare dintre 1930 și 1933 ceiace are mai neartistic și mai repugnant această carte. Ei se datoresc cutare scene de realism depășind bunăcuviința și bunul gust, și cutare pasagii de complăcere în malodorant și putrefacție, în complexul unor romane românești de mare valoare literară de altfel. Observați numai ce reclamă se face în jurul câtorva cărți din categoria de care vorbim, în vreme ce nu s'a scris aproape nimic de cel mai onest, mai mișcător și mai adânc omenesc roman tipărit în țara noastră în ultimul an: „Menuetul“ lui George M. Vlădescu. Chiar despre „Adela d-lui Ibrăileanu — încă un recent roman onest — s'a vorbit mai puțin de cum merită \*).

Ce am spus de cărți se potrivește și pentru reviste. Nu există la noi publicație periodică serioasă, științifică sau literară, care să aibă un editor. Ese fiecare cum Dumnezeu știe. Cele care mai apar regulat și în condițiuni ireproșabile ca tipar o duc, fiindcă sunt subvenționate gras, ori sprijinite de oficialități, cum e frumoasa realizare a revistei „Boabe de grâu“ bunăoară. Fără aceasta, periodicele de seamă apar când pot și cum pot, tânjesc în așteptarea sfârșitului. „Revista Arhivelor“ a și murit, magazinele științifice ca „Dacoromania“ și „Anuarul Institutului de Istorie Națională“ dela Cluj, „Cercetările Istorice“ din Iași, „Grai și Suflet“ din Capitală, „Cordul Cosminului“ din Cernăuți, „Arhivele Olteniei“ dela Craiova, ca și „Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice“, „Buletinul Societății Geografice“, și al celei numismatice, scot fiecare nou număr cu teama că va fi și cel din urmă, chiar când — mai fericite — sunt organul unei asociații culturale or instituții de Stat cu oarecare mij-

\*) Semnalez însă excelentul articol al d-lui Ovidiu Papadima din folletonul de cronică literară al ziarului „Calendarul“ din 13 Sept. cor.

loace asigurate. Căci cititorii pentru asemenea publicații sunt rari și, ca intelectuali foarte adesea atât de săraci că nu pot plăti un abonament, ca să le asigure astfel ei tiparul. Cât despre cărmuitorii politicieni, aceștia neavând asemenea preocupări, nu citesc mai niciunui astfel de reviste.

Foile pur literare nu sunt nici ele mult mai favorizate de soarta vremii noastre. Chiar „Gândirea“, generos sprijinită altădată de oficialitate, bate din aripi ostenite azi. Celelalte multe apar și dispar, licurici în noapte.

Cât despre o publicație pur artistică, nici vorbă nu e. Incercări de acest fel am avut câteva meritorii, dar toate vremelnice \*).

\* \* \*

Prin articolul de față am vroit să învederăm că scrisul nostru de azi trece printr'o criză. Această criză este rezultatul unor fenomene de ordin mai degrabă etic decât economic.

Producțiunea literară, ca și cea științifică și artistică, este cantitativ normală și într'o sporire promițătoare. Desvoltarea ei însă, în genurile și speciile ei multiple, se face cam unilateral, cu o pronunțată inflație a epicei literare, marcând preferința unui public zgârcit în sforțări spirituale, către schița satirico-umoristică \*\* și mai ales către romanul împănat cu trufa sensualului impur și violent.

Dacă aceasta e constatarea, înseamnă la răbojul vremii acesteia că bunul gust e în scădere și că scriitorul păcătuiește dacă se lasă dus de curent, socotind că trebuie să scrie pe placul a ceea ce numim: publicul cititor.

Nu. Hotărît nu! Legea cererii și ofertei din Economia Politică nu se poate accepta în materie de creație artistică. Artistul nu e doar lăutarul pe care să-l pui să-ți cânte la ureche „de unul singur“ refrenul deșuchiat al zilei, unul „fără perdea“ la sfârșitul unei petreceri de mitocani cheflii. Ei creiază numai dintr'o sfântă chemare — poeta nascitur, non fitur, — valorificându-și darul divin al talentului; el are în lumea aceasta nu singură menirea de creator de frumusețe, dar și un rol social, acel de educator.

Dela bătrânul Homer și până astăzi omenirea, în ceiace a avut ea mai bine cugetător și mai sublim ca simțire, a proclamat sfințenia artei și a investit pe artist cu atributele sufletelor de elită: sensibilitate, inteligență, fantezie, generozitate, grație și delicateță sufletească.

Rostul artistului pe lume e de a creia în frumuseță. Cu materialul ce-i stă la îndemână — linie, culoare, lut, piatră, metal ori cuvânt și imagine — adevăratul artist poate exprima orice sentiment, poate evoca orice viziune de infern ca și de paradis, fără a jigni ceeace francezul numește „l'honnêteté“.

Altfel, sub pretextul că urmărește sinceritatea integrală și că-i repugnă sensibleria și ipocrizia, ar urma ca scriitorul să incastreze, ca perlele într'un giuvaer de artă, injurătura trivială, vocabularul scatologic, în paginile unei cărți; ar urma ca el să-și permită a tipări anecdotele și povestirile pornografice sub forma frustră în care se spun între anumiți bărbați, ori a se lăsa slobodă vânzarea pe uliți a fotografiilor obscene, la adăpostul formulei „libertatea artei“.

---

\*) Fi-va „Viața și Omul“ nou apărută mai fericită ca înaintașele sale? Noi i-o dorim.

\*\*) Vezi succesul — foarte îndreptățit — al cărților lui Damian Stănoiu și ale Marthei Rădulescu mai ales.

Arta adevărată stă sub semnul conștiinței artistului de rolul lui educator. Po-trivit acestuia el supune creația sa la disciplina unor anumite canoane, etice ca și estetice.

Aceste canoane vor fi variind ele în cursul veacurilor, dar oscilațiile lor, mărginite între două limite extreme, nu pot să treacă dincolo, înspre domenii care sunt străine artei, și care exclud arta.

Rostul criticei și covârșitoarea ei răspundere se învederează mai ales în epocile de tranziție, ca cea de acum, când îndreptările trecutului își pierd prestigiul și când altele noi sunt în dibuire. Înțelegătoare a pornirii firești a literaturii de a căuta formule și tipare imediate — spre care tinde orice generație nouă, îngăduitoare pentru veleitățile ei de emancipare, critica onestă și luminată are îndatorirea de a stăvili exagerările violente și înclinările maladive ale cutărei îndrumări literare greșite.

Fără nici o complezență — care de fapt e o vinovată complicitate — pentru pornirile rătăcite, critica trebuie să ia o curagioasă atitudine împotriva aiurelei pedeparte, a exhibiționismului și coprologiei pe de alta, care năzuesc a întinde pecingine peste scrisul nostru de azi.

C. D. Fortunescu.



BCU Cluj / Central University Library Cluj  
Lui Arvers.

O sută de ani dela apariția, „Sonetului“ lui Arvers :

Mon âme a son secret, ma vie a son mystère...  
Quelle est donc cette femme, — et ne comprendra pas...

Ai mai trăit și tu pe lume,  
Rapsod al castelor iubiri ?  
O, câtă zeflemea și glume  
Găsire-ai azi ! Nu te inspiri  
De-o Dulcinee desmățată ?  
Azi lira ta e demodată !

Poeții — azi — au saxofoane  
Și cântă-un miros de băltoacă,  
De lupanar vor prin saloane  
O atmosferă, ce sufoacă !  
Timid, suav și trist rapsod,  
Al vremii mele antipod !

Gândesc la tine plin de jale.  
Sonetul tău celebru-ascult.  
„Trouver“ din mediuri medievale :  
Azi mândra-ți știe chiar prea mult !  
Zadarnic strofele-ți învăț,  
Pe-o lume plină de desmăț...

Horia Petra-Petrescu.

## T O A M N Ă.

*Trei flori, pe care ieri le-ai pus în glastre,  
Azi noapte-au aplecat înfrigurate  
Lungi gene, peste sticlelele albastre,  
Plângând, în poala Toamnei care bate.*

*Și'n tulburi zori te-ai înălțat în perne.  
Ai strâns petale reci în mâini subțiri  
Și ai privit, pierdut, cum toamna cerne  
Otrava peste-un parc de amintiri.*

## SEARĂ DE NOEMBRIE

*Noembrie... frig... anurgul prins în ceață  
Coboară peste ulițe murdare;  
La colțuri, învechite felinare  
Iși pâlpâie prin geamul spart, vieață...*

*Lungind pe ziduri unduiri bizare,  
In ramuri ude vântul se agață...  
Bătrânul gardian veghiază'n piață...  
Un fluerat prelung departe moare...*

*E liniște, doar crengile se frâng  
Ca'n al meu suflet ramul tinereții;  
La hanul prins în beznă bat drumeții:*

*Un scârțâit... zăvoare ce se strâng  
Și-apoi tăcerea umedă a ceții,  
In care numai streășinile plâng!*

*Ion Focșeneanu.*



## „Fanfarele durerii!“

(Cu prilejul desvelirii monumentului lui G. Coșbuc la Sibiu, în Iulie 1933.)

Criticul se'ntoarse mai de vreme ca de obicei în modesta-i odăiță. Avea de recenzat un volum de „poeme“. Directorul revistei îl rugase să înainteze manuscrisul mâine, cât de dimineață, fiindcă așteptau tipografi materialul, ca niște lupi hămesiți o pradă mult dorită.

O să mă execut, n'am ce face! își zise criticul și de abea lăsând să țâșnească lumina din becul electric, de pe mescioara-i de scris, a și început să foileteze volumul de „poeme“.

„Poemele“ aveau o hârtie velină, de să fi tot adăstat pe ea, cu degetele și cu podul palmii tale, unde ai acel „Memento mori“ admonestător, filosofic. Literile erau mari, citețe, alese dintr'o officină tipografică nici decât de disprețuit.

N'avea prea multe parale criticul și ochii i se duceau de multe ori la edițiile elzevire, la volumele de bibliofil — o sărbătoare pentru ochi și pentru suflet. Tragedia vieții sale era că nu putea fi stăpân peste o colecție, aleasă pe sprânceană, de cărți de elită, să le citească mai apoi, într'o singurătate sfântă, întremătoare sau într'un *duo*, cu o ființă de o afinitate sufletească desăvârșită.

Se resemnase cu vremea. Știa prețui și cartea mai modestă, cu hârtie mai vulgară, cu literele mai butucănoase — *dacă* gândurile răspândite de ea îți ofereau aripile trebuințioase fanteziei dornice de sboruri întremătoare.

...Și-acum se așeză în jilțu-i cam ponosit, cu plușul, pe care razele soarelui se vedea că au căzut prea adeseori, și începu să citească.

Titlul: „*Fanfarele durerii!*“ „Fanfarele“ aveau o culoare sângerie, iar „durerii!“ una tuciuire, pentru ca să servească, oare cum, ca simbol al sbuciumului sufletesc.

Criticul surâse. „*Captatio benevolentiae*“ pentru conținut. Să vedem!

Înainte de a începe să citească îi căzu ochii pe „portretul“ schiță-desen, din fruntea „poemelor“. Ce era și asta? Cap de femeie sau de bărbat? Era, într'adevăr, un cap? Cel puțin, judecând după un ochiu și după o musteață neagră, stufoasă și după un nas pronunțat, adus și în față și în profil, se părea că aveai de a face cu un portret. Era chiar autorul? Nu era verosimil, deoarece, iată, al doilea ochiu îi găseai teafăr, nu-i vorbă, ceva mai departe decât ar fi trebuit, conform simetriei, dar era ascuns în mijlocul a zeci și zeci de linii, cari păreau un ghem de ață, părăsit de un motan, care s'a jucat cu el și l-a abandonat mai apoi, după ce a stupit pisicește.

Criticul surâse. Iarăș o năsbătie de-a domnului Cașolțan! Întoarse „portretul“ și, ca pe creștetul capului lui „Perseu“, de Benvenuto Cellini, găsi, nu un portret, ci ceva ce aducea cu catargele unor corăbii...

„Dintre sute de catarge,  
Cari străbat pământurile,  
Câte oare le vor sparge,  
Valurile, vânturile?“



venea să-i spună iubitul Eminescu — n'avea decât să întindă mâna și să scoată volumul din raftul de cărți.

Dar ritmul versului lui Eminescu nu corespundea de loc ritmului bătăii pânzelor de pe catargele din creștetul capului poetului de acum!

„Eh, treacă-meargă! O mângălitură mai mult de-a domnului Cașolțan!“, își zise criticul și își exprimă dorința tainică: numai de n'ar corespunde și „poemele“ portretului!

Incepu să citească, pe nimereală. Poemul: „Spleen“. „Să vedem cum concepe „Spleen“-ul poetul nostru“, își propuse criticul și ceta:

„Șuvițe  
ca niște alvițe  
spre ceriuri indreptate  
să te tot uiți la ele, frate!  
Smocuri,  
pline de diochiuri,  
astrale  
mușamale  
piramidale.  
Languste,  
să le guste,  
în noaptea nunții,  
mireasa în fuste  
scrobite tare.  
Casiopeea!  
Așa e Femeia!

Criticul se frecă la ochi și se apucă de cap. Vedeă bine? Da — literele nu jucau, nu era nici o năzăreală! Luciul hârtiei le reliefa încă și mai respicat.

— „Dar bine, spleen-ul ăsta e de o stupiditate fenomenală!“, remarcă criticul.

Par'că apăru la spatele criticului umbra autorului, luându-se la răspăr cu observațiile.

— „Tocmai!“, ripostă umbra. „Vrea să redea stupiditatea spleen-ului!“.

— „Dar nu-i nimic logic — nimic coherent!“

— „La ce-ți trebuie așa ceva? Nu pricepi dumneata frumusețea cadenței: „Languste — să le guste — în noaptea nunții — mireasa în fuste — scrobite tare?“.

— „Nu!“

— „Ei, atunci nu se discută! Și chiar numai cuvântul „mușamale“! Cât dispreț exprimă, câtă scârbă și resemnare în fața destinului, de te aduce la „spleen!“...

— „Asta o inventezi dumneata, stimabile, dar din factura și din șirul de idei nu reiese nici un spleen, ci mai mult un — chin!“.

— „Vezi? — Ceeace doream să ajungă la cititor! Să se chinuiască și apoi să prindă în brațele-i spleen-ul!“.

— „Asta-i o teorie, care cade'n picioare, ca pisica, ori cum ai întoarce-o și a-i suci-o? Scrie orice parascovenie și dumneata susții că ai ajuns la „Stimmung“, la spleen-ul dorit!“.

— „Ce-mi vrei cu cuvântul teuton!“ se apără umbra. „Mai bine adu-ți aminte de: Sanglots longs de violons de l'automne?“...

— „A, pricep! ai vrut să pasițezi pe Verlaine! Ei bine, stimabile! Una-i Verlaine și alta-i chinul dta!“.

Umbra nu se da bătută. Insistă să-i citească criticul mai departe din „poeme“.

Citi mai departe:

„Lasă-mă tu, fa, un pic  
 Să-ți pun deștu' pe... buric!  
 Aaah! Smarando! lhaha!  
 Armăsarul' mi necheza!  
 Huiiii!  
 Cum ți-aș face la copii!  
 Și-apoi cum i-am guguli  
 Și le-am da la acadele,  
 Să se lingă pe buze cu ele!”

Criticul se ridică, revoltat, dete jilțul la oparte și începu să se plimbe prin odaie.  
 — „Ce disgrățios, domnule! *Ce respingător!*”, se gândi el. Dar par'că-l întovărășea, iarăș, umbra.

— „Cum, mon cher, nu pricepi frumusețea de vers?”, îl agrăi umbra.

— „Frumusețe? *Unde găsești dta frumusețe?*”.

— „Nu te supăra — e magnific! Ascultă: „Să-ți pun deștu'pe ...buric!“. Ai înțeles? Libidinos! Și acest „ăăăh!“, care spune atâtea, vai, atâtea! Și acel „lhaha“ triumfal al armăsarului!”.

— „Dar e de o brutalitate fenomenală!”.

— „Tocmai, tocmai — *brutalitatea* aceasta a vrut să o reoglindească și, ca corolar, acel: „Huiiii! Cum ți-aș face la copii!”.

— „Dar asta-i o poezie priapică, cu atmosfera de pe vremea decadenței celei mai deșănțate, la Romani. Răcnetele astea de bestie sexuală pot sta față'n față cu reclama nerușinată din Pompei, a bărbatului, care-și vinde puterea masculină și și-o anunță pe un zid al orașului, arătând într'o tipsie a cumpenii *câte* fructe pretinde în schimb!”...

— „Știi că-mi place comparația...”

— „Dar, stimabile, în Pompei a urmat *potopul și cenușa* din Vezuviu, ca să curețe murdăria asta de oameni — câtă vreme acum, aici, doar'nu vrei să aduci dta să se răscolească, de greață, un *nou* Vezuviu?”

Umbra surâse superior: „Arta, domnul meu, arta nu cunoaște zăgazuri!”

— „Nu?”

— „Nu! Spiritus flat ubi vult!”

— „Și în cea mai respingătoare băltoacă?”

— „Și! o înobilează!”

— „Cu arta dumnitale?”

— „Cu arta mea!”

— „Cum? Cu gândurile dtale așjunse, par'că și ele, în putrefacție?”

Umbra surâdea.

— „Așa au scris un Hugo, un Goethe, un Eminescu?”.

— „Oameni de moda veche!”

— „Și bazaconii de astea așterni dta pe hârtie și dai la tipar, *acum*, când e hârtia așa de scumpă și cărțile de școală așa de greu de cumpărat?”

— „Ascultă, mon cher! Eu nu vreau dăscăleală din partea dumnitale! Și ce-mi vîi cu școala? Eu nu scriu pentru mucoșj, eu scriu pentru oameni mari!”.

— „Oameni mari? Vrei să-i ridici sufletește, nu-i așa?”. Și-i veni în minte criticului versul lui Vlahuță: „Măreață-i a cuvântului putere!”. „Și cei mari *așa* se recomandă tineretului?”

Poetul sta să pufnească de răs, la gândul versurilor demodate ale lui Vlahuță, ale unui versificator de dinainte de războiu.

— „Dar bine, stimabile, „poemul“ ăsta-i cu o atmosferă de lupanar! La astea îți crești cititorii?”

— „Eu nu vreau să-i cresc, încă odată ți-o spun! Așa simțesc eu și așa scriu!”

— „Dar hârtia asta velină trece din mână 'n mână și poate ajunge în mâinile unor ființe curate, pe cari le pângărești, da, le pângărești...”

— „Le privește! Și la adecă“, rânji umbra, „publicului îi place mult felul meu de a scrie!”

— „Hârtoapele dumitale? — Nici chiar ritmul nu-l știi păstra! N'ai scris: „Și le-am da la acadele — Să se lingă pe buze cu ele!”?

— „A! ce: ritm! Ritmic pot scrie toți idiștii! E ca într'o sincopă de jazz-band“.

Criticul se apropie, iarăș, de volum. Să citească mai departe! Ochii-i căzură asupra pasajului:

„Vrea sufletu'mi, cuprins într'un delir,  
Să capete un salvator clistir!”

Nu mai putea. Se sufoca! Miasme de astea în camera-i liniștită, cu lucrșoarele-i dragi, așa, modeste cum erau și cu scriitorii-i îndrăgiți, cari așteptau să fie, mereu și mereu, recitiți!

— „Cum?”, își puse criticul întrebarea, îndurerat, „Cum? Verva satanică a scribului acestuia să secere recolte bogate în sufletele cetitorilor desorientați? Cum? Cancanurile astea desmățate, sub titlul „artei“, să strecoare, savant, veninul și puroiul în inimile avide de *svâcniri* întremătoare, pline de ozon? Cum? Atmosfera aceasta bolnavă, pestilențială, plină de spleen și de desfrâu de lupanar, să fie pricinuitoare de „artă”? Svâcnirile astea de viperă, pline de bale și de venin, împrumutat din cocktailurile „baruri“-lor-spelunci — să fie „savurate“ ca expresie de „artă“ supremă de bietul cetitor, care primește orice, cu gura căscată? Dar atunci — *ar fi de disperat!*”

Cum se plimba din nou criticul prin odaie și cum simțea par'că norii lăsându-se greu peste creieri, se apropie de locul în care-și păstra cărțile de „căpătăi“.

Luă de acolo, cu o smâncitură resolută a mâni, „Ziarul unui pierdevară“ de *George Coșbuc*. Răsfoi, găsi, începu să citească cu glas tare, din „Faptul zilei“:

„Ca lacrima-i limpede cerul  
Și-aproape de ziuă. Frumos  
Stă'n mijlocul bolșii Oierul,  
Luceafăru-i gata s'apuie,  
Iar Carul spre creștet se suie  
Cu oiștea'n jos . . . “

A! Se deschie la gât, își luă jos cravata. — Sta ca în fața unui pârâiaș curat, cristalin. Și ritmul acesta întremător!

„Ca la-cri-ma-i lim-pe-de ce-rul!”

Par'că te lasă să te lungești în iarbă, pe creștet de munte, să-ți întinzi brațele, stând pe spate și să privești în hău.

„Luceafăru-i gata s'apuie,  
Iar Carul spre creștet se suie  
Cu oiștea'n jos!”

Ce simplu și ce sfânt în simplitatea și în euritmia versului!  
Ceti mai departe:

„Și doarme și apa și vântul,  
Iar spaima și oștile ei

Țin mort, sub călcâie, pământul  
Și-atâta e roua ce-o plânge  
Câmpia, că'n palme-o poți strânge,  
Ca'n cupă s'o bei. . . "

O lacrimă de cutremur sufletească țâșni și din ochiul criticului, o lacrimă izbăvitoare, care îi servea drept talisman, să țină acum „sub călcâie“ întreaga putreziciunea „pomului“ din „Fanfarele durerii.“

— „Nu, stimabile!“ izbucni criticul. „Nu!“ „Aăh“-ul dumnitale, de satir flămând, nu-mi poate murdări sufletul! Nu e „artă“, ci murdărie, murdărie sufletească! Nu dau o *sută* de „poeme“ de ale dumnitale pentru o *singură* strofă din poezia adevărată a iubitorului meu George Coșbuc!

Și luă criticul alt volum și începu să reciteze :

„In goana roibului un sol,  
Cu frâu'n dinți și'n capul gol  
Răsare, crește'n zori, venind,  
Și zările de-abea-l cuprind  
Și'n urmă-i corbii croncănind  
Aleargă stol!“

„Moartea lui Fulger“! Și „Nunta Zamferei“, cu seninătatea ei, unde :

„Voinicii cai spumau în salt,  
Și'n creasta coifului înalt  
*Prin vulturi vântul viu vuia*  
Vre-un prinț mai tânăr când trecea,  
Cu-un braț în șold și pe prăsea

Cu celălalt!“

Era tămăduit criticul! Sta și el acum, ca prințul, „cu-un braț în șold și pe prăsea cu celălalt!“ și — când începu să scâncească cu gura-i gângavă „poetul“, într'alt „poem“ îl dete cu scârbă laoparte și începu să fredoneze :

„Pe umeri pletele-i curg râu,  
Mlădie-i ca un spic de grâu,  
Cu șorțul negru prins în brâu,  
Atât îmi e de dragă . . . “

Nu, despre „Fanfarele durerii“ n'are să scrie nici un singur rânduleț! Supere-se domnul director — nici chiar numele „poemelor“ n'are să apară în revistă, ca să nu murdărească coloanele, vrednice de altceva mai bun!

Luă o carte mai veche, care-și aștepta recenzia meritată și începu să scrie, învi-orat, lăsând altora camaradeasca sarcină de a lăuda „Fanfarele durerii“! . . .

*Horia Petra-Petrescu.*



## INGERUL A STRIGAT!

*Cuprinzi în tine-atâta răsvrătire  
Și-o așa de tainică nemărginire,  
Că nimeni, nimeni nu te înțelege!  
O! Biblie —*

*Isvorul celor păcătoși și însetați,  
La tine vin chemați și nechemați.*

*Tu ești prihana visurilor omenești,  
Lumină de înțelepciuni Dumnezeești  
Și cârjă purtătoare de schilozi  
Și făcătoare de minuni pentru atâți nerozi.  
Tu ești scăparea celor desnădăjduiți,  
In tine cred cei înțelepți și cei smintiți  
Și cu puterea ta atotstăpânitoare  
De veacuri păstorești peste popoare  
O! Biblie,  
O! Biblie răzvrătitoare.*

*Tu proorocești  
Apropierea fericirii pământești  
Dar niciodată nu o'nfăptuești;  
Și astăzi sunt atâția inși  
Si-au fost atâți învingători și'nvinși  
Ce te-au urît sau te-au iubit.*

*Te-au ars în foc sau te-au citit  
O! Biblie —  
Si astăzi sunt atâți ce duc viața-amară,  
Evlavioși ce te citesc în fiecare seară  
Si-apoi te pun sub căpătâi și-adorm visând  
Frumos... frumos,  
Si'n vis repetă fiecare rând  
Din Biblia piosului Christos.*

*Dar nimeni nu te înțelege....*

*Muri-vor turmele de oameni ce le stăpânești  
Si se vor naște alte noi popoare,  
Iar tu vei rămânea de-apururi soare  
Să strălucești  
Pe'ntinderile-albastre  
Si să alungi întunecimi din sufletele noastre  
Cu hăruirea ta nemuritoare  
O! Biblie,  
O! Biblie răzvrătitoare.*

**Savin Constant**

## Costică Ignat.

Acesta era numele cu care flăcăul lui moș Dobre Ignat pornise, inițial, în lume. Neavând vre-un fel de carte nu putuse lua slujbă la stat, așa că devenise vrând—nevrând, ziarist și poet, folosind un talent de care se minuna și el. În această calitate murea, literalmente, de foame. Asta nu-i domolea cu nimic țâfna și încrederea într'un destin măreț. Purta plete, lavalieră și călca peste mocirla caldarâmului direct pe ciorap, pingelele socotindu-le de natură cu totul burgheză și profană. Despre săpun avea o părere cu totul detestabilă. Fuma de împrumut și bea ocazional, pe la praznice, festivități și adălmașuri.

Ca ziarist, își „prostitua condeii” la gazeta D-lui Vespasian Dop, care aspira și el să abandoneze comerțul de băuturi spirtoase în schimbul unui mandat de deputat. Salariu, pe apucatele. Ca poet se considera ultimul trubadur al unei lumi ce-și iriza ființa în înălțimi senine și fără legătură cu urbea Urzicenilor. Visa contese palide și și vedea sațiul stomacului prin îngrijirea unui suflet înțelegător și distins care era văduva unui chirigiu. Incolo era om ca toată lumea. Cetățenii îl înconjurau cu simpatie, îi citeau articolele pline de duh, și-l omagiau entuziaști cu câte un pahar de vin. Asta pentru că le servea interesele făcând să fie auzite de cei sus puși păsurile lor.

Surprins pe când cumpăra un săpun Marsilia, și neținând seamă că era vorba de un simplu comision, prietenii îl botezară „Costică Elegantul”.

În Urziceni deci numele său complet și bine cunoscut era Costică Ignat Elegantul.

Într'o vară, urbea trebuind să și trimită un delegat la Ismail pentru a și expune doleanțele în congresul municipiilor și comunelor, alegerea fu făcută, unanim, în persoana lui Costică Ignat Elegantul. Înțolit complet în contul unui articol bugetar al comunei, cu o sumă bunișoară în buzunar și cu un discurs ce sta să explodeze în minte, Costică Ignat luă drumul Ismailului, hotărât să pună la punct chestiunile de gospodărie comunală.

După 3 zile de ședere în Ismail, constată că nu putuse pune la punct decât o chestiune de gospodărie personală, hotărându-se ferm să se însoare cu Sonia Kirikin Mihailovna, nepoata după soră a fostului praporcic Ivan Stacalin Poșircov, fire contemplativă și golan perpetu și notoriu. Mândru de isbânda sa, Costică Elegantul, care plecase spre Ismail cu cl. II-a, aducea în dar Urzicenilor un compartiment complet de cl. III-a în care se înghesuiau pe lângă el și soția sa, Ivan Stacalin Poșircov și soția sa Ana Dumitrievna Poșircov, unchiul și mătușa, îmbarcați pe pricopseală.

Așa își încheagă Costică Ignat o familie, transformându-și cu această ocazie numele în acel de Costia Ignatiev.

În căsnicie, în sefară de predispoziția de a face copii, Sonia Kirikin Mihailovna mai adusese un samovor de ceai coclit și ciuruit și acea atmosferă slavă de cugetare adâncă, de delăsare acută și de fatalism bolnav.

În cocioaba în care își cuibărise fericirea, Costică Elegantul se răsucea nervos, ca un șef de familie cu pretenții.

„Sonia Kirikin Mihailovna, doresc să fie liniște, liniște adâncă, altfel nu pot lucra cu folos... Uite la Soneșca cum se sbengue prin propria sa murdărie!...

„Costia Ignatiev, exagerezi... murdăria este dela Feodor de când l-ai strâns prea tare în brațe...

„Totuși, doresc...

De obicei intervenea împăciuitor Ivan Stacalin Poșircov, de după cotlon, unde sta aciuiat ca o cobe :

„Nu trebuie să te potrivești la nimicuri, Costia Ignatiev... Toate sunt făuriri de-ale lui Dumnezeu și omul nu poate schimba nimic... Soneșca, te-ai spoit pe gură de par'că ai mâncat dovleac...

Intr'un jilt borsit Ana Dimitrievna se stafidea flămândă și tușea spărtigos, învăluită într'o boccea înflorită și slinoasă.

„Ivan Stacalin, vezi de samovar că s-a stins... Vai, când eram la Tobolsk, aveam un samovar care nu se stingea de loc... Când venea la noi secretarul gubernii, fericitul Onisim Koropetski, sorbea ceaiuri fără măsură, îndoite cu rom de Brem... Îți mai amintești Ivan Stacalin?!...

„Cum să nu-mi amintesc, Ana Dimitrievna!.. Purtam pe atunci ciubote de safian și blană dela Irkutsk... Vai, ciubotele mele!.. Nu mai am decât turetcii...

Ivan Stacalin Poșircov nu mai avea, într'adevăr, decât turetcii cu care făcea dovada nobleții sale apuse...

Costică Ignat asculta copleșit de amintirea unor întâmplări ce nu se mai puteau repeta.

„Așa îmi aduc și eu aminte de ghetele cu scârțâetori și cu talpă dublă pe care le aveam la Ismail... Sonia Kirikin Mihailovna, poți să spui că nici acum Soneșca nu se joacă în murdăria proprie...

„Nimeni nu poate opri ceiace Dumnezeu a hotărât să se întâmple... Soneșca, fii cuminte și treci alături și te joacă.. Feodor, treci tu în locul Soneșcăi...

Această inițiativă a Sonei Kirikin împăca pretențiunile gospodărești ale șefului familiei.

„Samovarul! este gata...

Ivan Stacalin Poșircov se înfigea cel dintâi la cână. Intr'un ibric improvizat dintr'o cutie de conserve își dichisea un ceai clocotit, cu care se cuibărea după cotlon, sorbindu-l tacticos.

Costia Ignatiev își sorbea ceaiul meditativ, cu gândul credincios acelorasi contese palide ce-l chemau cu tristețe într'o lume de azur și de splendoare. Ana Dimitrievna clefănea niște pâine înmuiată iar, Sonia Kirikin își desgheta și ea nasul în aburii calzi ai unui ceai de culoare degerată. Copiii se hrăneau după putință, desfătându-se cu mijloace proprii.

Totul se desfășura în ordine, gospodărește. Se întâmpla câte odată

ca Ivan Stacalin să-și înfigă mâna mai adânc în grămăjoara cu zahăr. Acest abuz supăra pe Costia Ignatiev care observa necruțător :

„Ivan Stacalin Poșirkov, ce ai să faci cu atâta zahăr?... Are să-ți crape burta!...

„Costia Ignatiev, ești nedrept!... Dumneata ai luat tot atâta!... Vai, când eram la Nișnovgorod, pe timpul iarmarocului, îmi cumpăram ciubote de safian și beam ceai cu vutcă curată... Iți mai aduci aminte Ana Dimitrievna...

„Cum să nu-mi aduc aminte, Ivan Stacalin... Dar basmaua mea albastră cu flori galbene și verzi...

„Ce viață, ce viață!... Sonia Kirikin nu era mai înaltă ca o pereche de tureți încrețiți; de unde să știe ea cum au trăit bătrânele ei rude... Cum am crescut-o noi de frumos și în ce belșug!...

„Ivan Stacalin, eu nu-mi aduc aminte decât că într'o zi m'ai luat de păr și mi-ai smuls din mână și mi-ai mâncat bucata de colac pe care mi-o dăruise Marușca Ivanovna Soloviev, femeia bețivului cela de Sofronie Bogacin Soloviev.

„De unde să-ți aduci tu aminte, Sonia Kirikin, de toată grija cu care ți-am înconjurat copilăria?

În această atmosferă de hărțuială pe meschine chestii de nutriment se scurgeau ceasuri în șir, până noaptea târziu, când adormeau cu toți duși, rânduți pe un pat beteag și murdar, dând imaginea exactă a grătarelor speciale pe cari se părpălesc renumiții mititei și patricieni. Singur Costia Ignatiev veghea deasupra unei foi de hârtie, chemând cu desnădejdie o inspirație fericită Prin colțuri, șoarecii își ascuțeau colții în rozături monotone și odihnitoare...

\* \* \*

Sonia Kirikin credea nestrămutat în geniul soțului său, așteptând cu o disperantă răbdare timpul în care să fie valorificat. Costia Ignatiev însă, trebuie să mărturisim, își pierduse cu totul răbdarea. Copii i-se înmulțeau ca ciupercile, iar Vespasian Dop, opozant nemângâiat, își smulgea ca din ochi arginții din teighea, pentru întreținerea gazetei.

„Te salut șefule!

„Cu ce vă putem servi?

„Dă-mi un pol, că n'am de coșniță!... Mi-a născut nevasta iar...

„Regret... V'am mai dat și eri...

„Bine, dar eu mănânc în fiecare zi...

„Poate luați un pahar cu vin, fiindcă vezi dumneata, ași vrea să-mi torni un articol să-l înjuri pe Dumitrescu perceptorul.

După ce se afuma de-abinelea, Ignatiev pleca acasă pus pe pricină...

„Sonia Kirikin, mă scoți din sărite... Deschideți fereastra că o să vă asfixiați... Ivan Stacalin Poșirkov, dacă nu te miști de după cotlon, am să-ți pun ouă sub dumneata să le clocești!... E un scandal!...

„Costia Ignatiev, liniștește-te...

„Nu mă liniștesc, Ana Dimitrievna...

„Vai, cum de ai semănat la apucături cu Tolstoi?... Nici pe el nu-l mai împăca viața proprii lui familii!...



„Nu mă împacă viața în general a târgului ăsta păcătos!.. Am să ies în stradă și să mă bat cu toată lumea!..

„Dumnezeule Sfânt, vrei să ai vre-un duel și să mori ca Pușkin? Liniștește-te, Costia Ignatiev..

„Am să plec în mijlocul târgului și să strig toată dobitocia cu care se îngrășe omenirea de astăzi..

„Dar nu te gândești că afară este lapoviță și că ciubotele ți-s cu totul găurite?..

„Nu face nimic, am să răcesc și am să mă internez într'un azil..

„Intocmai ca Maxim Gorki!.. Ce asemănare, ce asemănare, Dumnezeule!..

„Crezi c'ar fi rău? Acolo ai avea un adăpost curat și o hrană asigurată!..

Auzind de hrană, Ivan Stakalin Poșircov se simțea insuflețit.

„Despre partea asta îți găsesc toată dreptatea. Am auzit că Duminecile și sărbătorile se pregătește acolo câte un crap în tavă și li-se dă și câte un gât de rom..

„Ivan Stacalin, pune samovarul.. Vai când eram la Crim, îmi îndulceam ceaiul cu miere..

„Acum ai să-l bei în gustul lui, fără zahăr..

„Feodor, ibricul acela este pentru pus ceaiul, nu pentru ce faci tu în el..

„Nu neliniștiți copilul, Ana Dimitrievna.

## BCU Cluj / Central \* University Library Cluj

La al cincilea copil, Costia Ignatiev avu, în sfârșit, fericirea să-și vadă patronul înscăunat deputat. Sigur de un post compatibil cu înclinațiile lui, se prezintă scurt :

„Să trăești șefule!..

„Cu ce vă putem servi?

„Păi, cu ce mi-se cuvine și mie, după ani de așteptare și de muncă, în acest ceas de isbândă.

„Mă rog, mă rog.. Ai toată dreptatea.. M'am și gândit la una ca asta. Uite ce am hotărît : cinci ani am stat eu la teighea și dumneata ai învârtit politica .. Acum să-mi ții dumneata locul la teighea și eu să mă duc în parlament.. Am toată încrederea!

„Domnule Vespasian..

„Nu-mi mai mulțumi, neică.. Ți-se cuvenea.. In casa lui Costia Ignatiev, apele s'au liniștit..

Sonia Kirikin mănâncă din belșug, Ana Dimitrievna și-a rotunjit obrazii, iar Ivan Stakalin Poșircov și-a fixat reședința în dosul unui butoi cu vin pe ales..

Când se înfierbântă prea rău, apare în mijlocul localului și îi trage câte-o căzăcească, bătând cadența în turecii cismelor încăputate din nou.

Din când în când, în liniștea serilor plăcute și îmbelșugate, Ignatiev prinde să se tângue, prefăcut.

„Vezi tu, Sonia Kirikin, nu asta era viața la care râvneam eu..

Ivan Stakalin Poșircov intervenea atunci filozofic :

„Toate sunt făuriri Dumnezeesti, Costia Ignatiev... Crezi dumneata că Dostoievski sau Pușkin ar fi refuzat o asemenea strălucită situație?... Toarnă-mi te rog puțin ceai și mai mult rom... Uite, când mă gândesc la situația dumitale, îmi vine să cred și eu în recunoștința muritorilor de rând față de marile genii... Costia Ignatiev, îmi dai voie să mă ostenesc să-mi potrivesc singur ceaiul... Nu neliniștiți pe Ana Dimitrievna; este atât de fericită că sa suit în așternut, uitând să-și scoată ciuboțelele. . . .

*Paul Constant.*



### „Sonetul“ vestit al lui Felix Arvers.

Cu „sonetul“ acesta a ajuns poetul la celebritate în literatură franceză. Se împlinesc tocmai 100 de ani de când a apărut. În traducerea românească a lui *J. Gr. Periețeanu* „sonetul“ are forma următoare :

E un mister în a mea viață și'n suflet port o taină mare,  
O dragoste eternă, care într'o clipită s'a născut ;  
Și rău-i fără de nădejde și să-l pătrundă n'a putut  
Acea care mi-l făcuse, căci l'am ascuns cu resemnare.

Vai ! pururi nebăgat în seamă pe lângă ea ar fi trecut  
În prejma ei întotdeauna, dar singuratec pe-o cărare,  
La-al cărei capăt a mea viață găsea suprema-i alinare,  
Fără să mi se dea nimica și fără ca să fi cerut.

Deși într'însa Providența a pus atâta gingășie,  
Iși va urma distrată calea, fără s'auză cum o'mbie  
Murmurul dragostei pe care sub pașii ei îl va stârni.

Și credincioasă datoriei, se va 'ntreba nedumerită,  
Citind aceste strofe pline de vraja ei nemărginită :  
„Cine să fie-acea femeie“ ? și să 'nțeleagă nu va ști...



O, NATURĂ !

*Zeiță 'nvăluită, ce faci totul  
Prin uri ascunse și ascunse dragosti,  
Eu nu pot să 'nțeleg a tale fapte  
Și n'am cuvinte bune despre tine.*

*Tu miști prin flori un șarpe la picioare  
Drumețului; mirezme-otrăvitoare  
Faci să miroase din corole ; picuri  
Venin în sucul fructelor frumoase.*

*Tu pregătești ascunse bancuri navei,  
Sau dintre Ursele strălucitoare  
Vânt furtunos deslănțui pentru pagubă.*

*Tu modelezi un piept suav și candid  
Și-ascunzi, ca să trăiască'n el, o inimă  
Făcută pentru rele și trădare.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I D E E F I X Ă

*Un gând statornic, limpede, 'ndărătnic,  
Mi-e veșnic încrustat în miezul minții  
Ca un lucios cuiu de oțel și aspru,  
Bătut cu forță 'ntr'un perete negru.*

*O teamă dârză, o stăruitoare  
Durere ce se face tot mai crudă,  
O groază nu știu cum, de taină plină,  
Un nu știu ce apăsător și sumbru...*

*Si veșnic tot așa : și când sclipește,  
Stăpân pe viața lumii, mândrul soare,  
Și când pe cer se lasă noaptea neagră...*

*Așa mereu : oriunde-aș sta sau merge  
Si orice-aș face sau gândi sau spune,  
Până și'n brațele iubitei mele.*

*Pimen Constantinescu.*

## N. Milcu.

Din pomul vieții s'a scuturat încă o frunză ce agoniza de mult, îngălbenită. În faptul necruțător al toamnei s'a desprins încet, legănată de nădejdea unei alte vieți către care a visat neconținut trăind, și s'a așternut pământului, în care știa că-și va găsi de timpuriu odihna.

Poetul delicat și trist, delicat până la feminitate și trist până la sfâșiere, N. Milcu, a închis ochii peste care păenjeniușul morții prinsese încă de mult să-și țese firele vrăjmașe.

Conștient de răul ce-i rodea tinerețele, își rânduise din timp năframa în care avea să-și poarte darurile pentru cei de mai înainte duși.

În poezia „Din prag“ publicată în 1929 în „Ramuri“, se destăinuie în versuri sfâșietoare :

Am strâns în ochi lumină pentru morți  
Să mă primească astăzi ca pe-un frate  
Să împărțim lumina 'n jumătate  
Am strâns în ochi lumină pentru morți

Și'n mâinile de oase împreunate  
Căldura unor mâini mângâietoare  
Cu desnădejde strânse la plecare  
În mâinile de oase 'mpreunate.

Ideia morții nu-l mai speria. În sufletul lui trăia aproape de cei duși, le vorbea liniștit și frățește, îi mângâia duios în pacea în care odihneau încremeniți. Părea chiar că aparține mai mult lumii lor, a morților, decât lumii acesteia pământeste care întârzia să-l elibereze. În „Cântec lunatic“ (Fluerul lui Marsyas) muștră pe cei vii pentru graba cu care uită morții.

Noi uităm pe morți, dar morții  
Nu ne uită niciodată....

În „Autoportret“ își arată toată dezamăgirea cu care încheie atât de prematur bilanțul vieții.

Și-acum din depărtare în depărtări mă pierd  
Iar cântecile mele le cântă-un om pe drum  
Și nu știe ce cântă... și plec ducând în spate  
O traistă de întuneric, pe un toiag de fum...

Ce am putea spune în acest ceas în care ne-am îngropat încă un prieten, încă un frate bun și de înțeles, al cărui chin trupesc și sufletesc i-a amărât viața și ne-a măcinat nouă sufletul? Ursita l-a amăgit dându-i un chip frumos, un suflet și o simțire aleasă pentru a-l ofili și ucide curând pe răzorul pe care l-am fi dorit să-l vedem înflorind.

Moartea poetului Milcu a produs o spărtură grea și dureroasă în rândurile încercate ale prietenilor de scris, a celor ce l-au admirat și iubit.

Peste mormântul care i-a înăbușit sufletul și ne-a zăvorit pentru veci o mare nădejde, așternem florile părerilor noastre de rău care-i va ține tovărășie acolo, în mijlocul grădinii de gropiști în care a poposit.

\* \* \*

## Savin Constant.

O scurtă pomenire frățească pentru Savin Constant. Se împlinesc cinci ani de când a pornit în lumea dreptilor, ucis într'un accident de tren. Deși tânăr, nu avea decât 25 de ani, scrisul lui dovedea un talent deosebit. A murit în plinătatea dezvoltării lui, atunci când și el și noi nădăjduiam să-i sărbătorim isbânzile ce-i erau hărăzite. Zdrobit între șinele vagoanelor, nimeni nu l-a putut mângâia în clipa de sfârșit, nimeni nu i-a putut aprinde o lumină care să-i însemne creștinătatea în care a trăit, a cugetat și a scris. În mulțimea trupurilor frânte și a fețelor crispate de durere, chipul lui Savin, senin, părea că trăește visul unei vieți mai bune, către care năzuia zadarnic.

Ca și N. Milcu, cuprins de acelaș presimțământ al sfârșitului apropiat, în „Teama de întuneric“ are viziunea întâmplărilor ce aveau să fie :

Intunericul...

Iar vine întunericul ca un colos  
De chipuri scofâlcite de dihanii  
Ce din însângeratele lor cranii  
Rânjesc hidos,  
Hidos...

Mamă, mamă,  
Incep să nu mai văd nimic.  
Aș vrea să strig, aș vrea să mă ridic,  
Imi dau așa de bine seama  
Că întunericul va crește 'n jurul meu  
Mereu și tot mai greu  
Și îmi va copleși curând  
Viață, liniște și gând.

El e aproape și de mine....  
Tu cheamă-mă cât mai curând la tine  
Și apără-mă, strânge-mă la piept  
De teamă,  
Căci împrejurul meu  
El se va strânge tot mai mult și tot mai greu  
Și vreau o lume plină de lumină,  
Mamă, mamă !

Dar întunericul e gata ca să vină.

S'a întâmplat aidoma. Intunericul, de a cărui îmbrățișare se temea atât, s'a lăsat nemilostiv peste tinerețele-i atât de făgăduitoare, dornice de „o lume plină de lumină“ ...

Două morminte, două răni ce sângerează sufletele noastre... A fost voia lui Dumnezeu să-și împodobească grădinile cu aceste două flori alese...

În preajma acestei triste pomeniri ne îndoim, infrânți, genunchii la căpătâiul de lut al bietului nostru frate, Savin.

**Paul Constant.**

## Incrustări în rama bibliotecii.

### Un apărător al mahalalei : Constantin Chirițescu.

Dl. Constantin Kirîțescu este un om îndrăzneț: într'o epocă în care bătăria este la ordinea zilei, în toate domeniile, încearcă să fluture un alt stindard, pe acela al bunului simț, chiar și al duioșiei, ajungându-l primejdia să fie clasificat între „sentimentali“.

Mahalaua! De îndată ce exprimi cuvântul acesta, îți apar tipurile lui Caragiale și caricaturile lui Jiquide, fine, cu amorezi imposibili, cu atmosfera irespirabilă a semi-doctorilor, sau descrierile recente ale cutărilor romaniști și romancieri cari se complac în descrierea scenelor scabroase, curente în mahalalele orașelor și târgușoarelor noastre.

Dl. C. Kirîțescu ridică mânușa aruncată și găsește tonuri de acestea întru apărarea tezei dsale.

„Grădina copilăriei mele este un petec de mahalala bucureșteană. Maidan cu bozii și cu pălămidă. Răzoare cu crăițe, tufanică și ochiul bouului. Curte cu dud și cu coteț de găini, strânsă între calcanuri drișcuite gros și uluci într'un peș.

„Mahala bucureșteană, urgisită și defăimată, ținută a batjocurilor, nu te vor înțelege și nu-ți vor prețui farmecul cei ce n'au trăit înăuntrul tău anii copilăriei, cei ce n'au făcut acolo ucenicia vieții. Pentru mine ești crâmpel din existența mea, scenă, decor și figurație pentru comedia tragică a copilăriei, strâns legată de amintirile, când voioase, când duioase, când dureroase, ale acestei copilării“.

Pledoaria este ademenitoare. Deschizi cartea: „Flori din Grădina Copilăriei“\*) și îți întrebi conștiința dacă n'a fost nedreaptă judecata defavorabilă în bloc, a locuitorilor mahalalelor.

Și iată-că, cu cât citești mai mult, cu atât ești cuprins și tu, cetitorule, de o duioșie, de care n'are să-ți fie rușine câtuși de puțin.

Iată-o pe „Maică Anuța“, la care se duce în vizită autorul și frățiorul Nicușor, ca copii mici. Ce expediție a argonauților până să treacă peste ulița târgului cu toate primejdiile ei, ce glasuri de sirenă din galantarul prăvăliei lui Șpinat, ce răsplată pentru mânăzuleții mătușichii în căscioara cu odăi pline de icoane sfinte cu „scara vieții“, cu beșactea cutia plină de nimicuri, în fața cărora micuții își par adevărați exploratori. Și comentariul gravurilor din „Bobârnacul“ și „Puricele“, cu „Mismarc“, cu „Purceacov“ (Gorceacov), cu „Abdul Hamid“!

Iată pe „Mamaria“, „bătrânică mămuțică, spirt, cu gura vecinic în activitate, cu „beteșugul prăvrăgelii“, cu dragostea-i maternă față de copiii altuia, mamă, căreia i-au murit doisprezece copii, povestitoare înflăcărată a scenelor când era și ea de „opspece ani“, în patruzeci și opt și au fost lupte pe Dealul Spirii cu turcii și a scăpat teafără.

\*) Edit. „Cartea Românească“. 1933, 56 Lei.

Iată pe coana Lucșița, cea cu două patimi: tutunul și cafeaua turcească, cu vizite de săptămâni întregi, cea cu procesul cu toate modele, mai avocat decât toți avocații, cântăreața concurentă a Adelinei Pati, din „Lucia“, din „Traviata“, deliciul copiilor. Iată pe Patâr Edmond, dela școala nemțească și pe Patâr Bernard și pe domnul profesor Kantor, care bate băeții de i-se face rău „tomn Rumunule“ și e gata să se lase de școală.

Mai vine și mama grijulie și veșnic cu frica în sân să nu-i calce vre-o trăsură copilașii, muncitoare și blândă cu toți.

Și iată-l — la sfârșit de tot, „clon“-ul cărții pe Neica Tudorache, cetățeanul neturmentat care jură în Fleva, mahalagiul care — nu-i vorbă — socotește încă pe răboj, dar e „cu cârlig la afaceri“, e perseverent în munca cinstită, încât are în mahalaua Precupeților cinci rânduri de case, și postește toate posturile și e bisericos și își vede de treburi.

Autorului îi place să adăște la amănunte și să ne ofere astfel câte o „miniatură“ de portret, desenat par'că cu penița ageră a unui observator cu inima caldă și având o mică lacrimă în colțul ochiului.

Îi plac șianimalele. „Azorache“ e camaradul copiilor: o combinație din numele „câinele Azor“ și-ache.

Ascultați cum descrie vigilența lui Azorache, corcitura de mops cu prepelicar, câinele de curte:

„Cât era de prietenos cu copiii streini“ să nu fi îndemnat diavolul pe vre-unul să încerce, în serios sau în glumă, să dea în noi. Deodată, ochii blajini ai lui Azorache deveneau feroci. Stăpânii lui iubiți erau amenințați de primejdie! Toată moștenirea de bulldog se deștepta în el. Se înțepenea deodată în picioare, buza de sus i-se ridica într-o parte de descoperirea colții albi și o mârâitură înecată vestea pe năbădăiosul copil să nu se întreacă în glumă. De câte ori, la leapșă, când unul din jucători trebuia să se lovească cu mâna, ori la țurcă, când trebuia să se ție cu bățul ridicat spre noi, nu era nevoie să intervenim ca să-l liniștim pe Azorache, gata să dea stăpânilor iubiți ajutorul colților lui ascuțiți:

— „Nu, măi Azorache, potolește-te, prostule! Nu vrea să ne bată, așa e jocul!“.

Și-l mângâiam pe cap și pe gât, iar el dădea din coadă, în semn c'a înțeles și s'a liniștit. Nu însă fără a fi aruncat și o privire neîncrezătoare, spre tovarășul de joc suspect. Ca și cum i-ar fi zis: „Bine, bine, am înțeles eu că fuse joc. Dar tot ai face bine dumneata să te cam astâmperi cu astfel de joacă“.

\* \* \*

Paginile sunt scrise de unul, care simte pe partea declinului „Scării Vieții“ o „revărsare din prea plinul inimii celui ce le-a cules în anii de mult trecuți“. De aceea și nota dureroasă, în surdină, când căutând pe unde era odinioară căscioara „Maic, Anuții, găsește o „Casă-bloc modernă, rece, neprietenoasă“; când întâlnind pe prietenul mai mare de joacă, pe Tănăsiță, fiul dulgherului din Dealul Spirii, șacov, după ani de zile, ca șef de stație mică, acestea îl aduc la realitatea brutală cu: „Salutare, domnii mei. Bine, sănătoși. Respectele mele, doamnă! Am onoare!“ când neica Tudorache, proprietarul de cinci rânduri de case în mahalaua Precupeților, ca de dintr'al șaptelea cer, auzind că idolul vieții sale, „tribunul poporului“, Fleva, este trădătorul poporului, înscriindu-se în partidul advers și autorul lasă pe neica Tudorache să fentazeze de consecvență în principiile politice, retrăind, în vis, pe Fleva, „tribunul poporului“ în mijlocul electorilor săi.

Exemplele s'ar putea multiplica în folosul tezei noastre. Dacă avem un mic regret este că am fi dorit ca bucăți ca: „Inimă de câine“, „Maic' Anuța“, „Tartorul Zmeurilor“ ș. a. să fie cunoscute și de cetitorii, cari să nu priceapă încă surâsul dureros din colțul gurii povestitorului.

Așa d. e. am fi pentru o retușare a „Inimei de Câine“, unde să nu mai fie vorba de „spontaneitatea“ acestor gesturi ale câinelui, de „nevoia de consolare“, de botul efectuos“, cuvintele și epitele acestea potrivindu-se în conversația cu oameni mari. O ediție „ad usum Delphini“ a unor bucăți din volum se impune. Autorul și-a scris volumul pentru oameni mari. Nu doar că mahalagii D-lui Kirițescu n'ar fi prinși sur le vif, că ar fi falși. Și pe „biata maic' Anuța“ o bătea bărbatul, de venea plânsă și cu vânătăi pe față și zdrelituri pe mâini, de o căina mama. Și pe Neica Tudorache îl „coc“ agenții electorali, îl umplu de chinoros pe față, îi pun piedecă cu bastonul și-l bat măr la alegeri — dar nota brutală nu este dusă la extrem. „Maic' Anuța“ se dă împăcată când îl judecă pe bărbat, cu raționamentul: ce să-i faci dac' așa-i dela Dumnezeu! Așa sunt păcatele lui, Dumineca. Săptămâna toată muncește și Dumineca huzurește și el“.

Nenea Tudorache intră la prăvălia potrivnicului lui politic, la Gogălnea, și închină un „plinaș fain“, închinând ca niște vecini vechi și buni, că politica e politică, bat'o nevoia s'o bată de politică și omenia e omenie, uitând toată pătrăria.

Dacă înțelegi toate — le ierți pe toate — par'că-ți surăde cu colțul gurii, povestindu-ți d-l C. Kirițescu și paginile acestea din „Grădina Copilăriei“ le-am convertit închizând cartea cu convingerea: și acolo în mahalalele defăimate, sunt oameni cu licăriri de bun simț, cu dragoste de muncă, cu câte un sbucium sufletesc, care nu este deloc de disprețuit. E vorba să știi ceti în sufletele oamenilor, să le apreciezi calitățile, ori cât ai fi de zeflemisit de cel ce se entusiasmează numai de băltoacă și îi cântă miazmele.

„Ochi îmbătrâniți“ la autor? Dimpotrivă! Autorul în prefață, scrie: „mă ispitește nădejdea nesăbuită că în sufletul câtorva puțini, se va trezi cu cartea o fărâmă din gândurile și simțirea dsale. Noi pledăm pentru cât mai mulți cetitori.

*Horia Petra-Petrescu*

\* \* \*

### **O piatră din temelii culturii românești :**

**Alexandru Marcu, Dicționar român-italian.** București, Alcalay, 1933, pp. 624 (Bibl. p. toți, nr. 1306-1320), lei 100.

Mulțumită stăruinții d-lui prof. Alex. Marcu, unul din cei mai de seamă oameni de știință literară italo-română, — s'a pus în sfârșit capăt umilitoarei situații de până acum a Culturii noastre, ce nu oferea încă bietului elev sau amator al limbii lui Dante și Petrarca nici măcar dicționarul din românește în italienește. Era o lipsă dureros de rușinoasă, când studiosul trebuia sau să se resemneze, sau să recurgă, dacă putea, la serviciul unei intermediare: franceza sau germana, — pentru o țară în care armonioasa limbă italiană se învăța în unele licee și în unele școli superioare de comerț chiar dela începutul lor, iar de vre-o cinsprezece ani încoace, pentru o populație astăzi de aproape nouăsprezece milioane de suflete.

Primul dicționar român-italian era să fie făcut de laboriosul profesor misionar Giovanni L. Frollo (1832—1899), autor al celui dintâi și celui mai mare dicționar italian-român (de 672 pag. dense), tipărit la Pesta în 1869, și care a servit pe cetitorii români timp de mai bine de patru decenii. Din motive nedecarate, «Vocabolario ro-



manesco - italiano-franceze" n'a mai apărut. Și au trecut apoi atâtea decenii în zadar când nimeni nu s'a mai gândit la realizarea acestei nobile fapte naționale. Ce s'a făcut au fost numai micile vocabulare scolastice dela sfârșitul câtorva manuale, adică fără nici o altă utilitate.

În veacul nostru ne găseam prin urmare cu un singur dicționar italian-român și cu lipsa celui român-italian. Epuizându-se acela al lui Frollo, Aurel Alexandrescu-Dorna și d. prof. Eugen Porn au tipărit, acum vre-o douăzeci de ani, valorosul Dicționar italian-român (în Bibl. p. toți, nr. 720—731), iar d. prof. Gh. Banea, acum vre-o zece ani, pe acela tascabil și bine întocmit, al editurii Cultura națională (1922).

Acum câțiva ani, de când Italienii au început cu atâta râvnă să ne cunoască și să ne studieze literatura, se pusese, pare-se, sub tipar, la Milano, un dicționar român-italian făcut de dd. Gino Lupi și Aron Cotruș. Însă d-lui prof. Alex. Marcu îi revine meritul cel mare și recunoștința tuturor, pentru că a realizat cel dintâi acest monument de mare valoare națională, care este dicționarul român-italian. Acesta a fost litografiat pentru uzul studenților dela Academia comercială din București, acum vre-o trei ani, iar în toamna aceasta, după ce a fost sporit precum se cuvenea și înzestrat cu un dicționar de nume proprii, în sfârșit tipărit în Bibl. p. toți, alături de acela italian-român al lui Dorna și Porn, refăcut recent de d. prof. Carlo Perussi.

\* \* \*

## Două decenii dela moartea lui Arturo Graf.

Arturo Graf (1848—1913) s'a născut, din tată german și mamă italiană, la Atena; și-a petrecut copilăria și prima tinerețe întâi la Trieste, pe atunci în împărăția habsburgică, apoi la Brăila, în principatul român. Și-a făcut studii la universitatea din Napoli; la 26 de ani a fost profesor de limbi și literaturi romanice la universitatea din Roma, iar după doi ani (1876), de literatură italiană, la Torino, unde a trăit până la moarte, la vârsta de 65 de ani.

Ca poet, Arturo Graf a fost în singuratic și ocupă un loc aparte în literatura modernă italiană. Adevărat maestru de nobleță intelectuală, a disprețuit academiile, școlile și moda literară, izolându-se nemuritor și rece, în turnul de ivoriu al cugetării aspre, departe de vanitate și ușurătate omenească. Apărut în zeciasca desvoltare a ilustrului profesor dela univ. din Bologna, poetul și autoritarul critic Giosuè Carducci (1835—1907), — poetul și criticul Arturo Graf, dela univ. din Torino, cași cunoscutul adversar al lui Carducci, poetul sicilian și profesorul dela univ. din Catania, Mario Rapisardi (1844—1912), n'a putut domina vremurile, care se dovediseră totuși așa de docile față de poetul lui Satan, și după el, față de Giovanni Pascoli (1855—1912), Gabriele d'Annunzio (n. 1863) și Ada Negri (n. 1870).

Volumele sale de versuri, adunate apoi de editorul Chiantore sub titlul generic *Poesie* (1915), sunt în esență următoarele: *Medusa* (1881); *Dopo il tramonto* (1893); *Le Danăidi* (1897); *Morgana* (1901); *Poemetti drammatici* (1905) și *Le rime della selva* (1906).

Pentru tristețea sa profundă, de poet al misterului și al morții, pentru pesimismul său disperat, cu toate că spre sfârșit începuse să se mai tempereze, înseninându-se întrucâtva prin licărul nădejzii, fondul poeziei lui Graf se poate chema ultraleopardian. Artist fin și viguros și poet filozof, de austeră meditație și totuși cu fantezie bogată și adâncă sensibilitate, el a exprimat în versurile sale, ce nu se mulțumesc numai cu gingășiile și vraja formală, ci ne dau mult de gândit, — toată drama chinuitoare a spiritului său sfâșiat de îndoială și de lipsa unei credințe. Un suflu liric amar și îngrozitor cutreeră toate volumele sale: destinul uman e trist din cale-afară și nici măcar moartea, acest leit-motiv al poeziei sale, nu-l poate îndrepta. Sentimental, nostalgic, ironic, a scrutat sufletele semenilor săi ca să le afle aspirațiile.

și gândurile, și numai în cele din urmă a încercat să le îndrumeze către un ideal de viață, către o prețuire a ei. Peisagiile și natura i s'au prezentat în minte cu o transparență cristalină, caracteristică lui, ca prin niște ochelari de gheață, și a căutat să exprime cât mai artistic acea stare de suflet pe care germanii o numesc *sensucht* și care în el era sinceră și reală.

Poet și prozator al ideii, a publicat un volum de aforisme și parabole: *Ecce homo* (1908), în care a concentrat aceleași triste meditații asupra vieții pământești ca și în poeziile sale.

Prozator cizelat și elegant, a tipărit în revista „Nuova Antologia“ (apoi la ed. Treves, în 1901), la vârsta de 52 de ani, un roman psihologic în formă de confesiune autobiografică, romantic și în același modern, de introspecție conștientă și de pătrunzătoare analiză: *Il riscatto (Eliberarea)*, cu subtitlul „Memoriile unui reînviat.“ Romanul e povestea unui suflet ales și profund ce, prin catarsul iubirii, se liberează de tristul destin atavic al morții, resemnându-se într'un simț viril și destoinic despre viață. E un document foarte interesant al unui spirit nobil de om și de poet; păcat însă că e lipsit de acea salvatoare încredere în viață, fără de care nu se poate face nimic mai de seamă.

Arturo Graf e unul din cei mai erudiți istorici și critici literari ai Italiei moderne. În 1883 (puțin înaintea morții lui Francesco de Sanctis) a înființat, cu Francesco Novati (Cremona 1859 — San Remo 1915) și Rodolfo Renier (Treviso 1857 — Torino 1915), ponderosul *Giornale storico della letteratura italiana*, la conducerea căruia a stat opt ani. <sup>1)</sup> Dintre cele peste douăzeci de opere ale sale de profundă erudiție și de critică savantă și pătrunzătoare, se citează: *Studi drammatici* (1878); *Roma nella memoria e nelle immaginazioni del Medio Evo* (1882—83); *Prometeo nella poesia* (1888); *Attraverso il Cinquecento* (1888); *Il diavolo* (1889); *Miti, leggende e superstizioni del Medio Evo* (1892—93); *Foscolo, Manzoni, Leopardi* (1898); *L'anglomania e l'influsso inglese nel secolo XVIII* (1911).

E interesant de amintit că poetul Graf și-a început cariera literară în România sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, unde a tipărit, la Pestemalgioglu, în Brăila, trei cărți, în limba italiană: *Poesie* (1863); *Delle qualità e parti della tragedia* (1874), și *Poesie e novelle* (1876). De aceea numărul 5 din „Ausonia“ va fi dedicat memoriei lui Arturo Graf, cuprinzând o culegere de vre-o patruzeci de poezii, însoțite de portret, introduceri și bibliografie italo-română.

Pimen Constantinescu



## Reviste.

„Arhivele Olteniei“ anul XII, Nr. 67—68, cu articole semnate de D-nii M. Stăureanu, Pr. T. Bălășel, Dim. Tudor, Ion Donat, Ilie Chiriță și A. M. Pârvolescu, privind Oltenia arheologică și istorică, și o bogată cronică a cărților și revistelor, semnată de D-nii Prof. C. D. Fortunescu și A. Sacerdoțeanu. Calitatea materialului publicat și condițiunile tehnice în care apare această revistă, sunt demne de atențiunea cititorului select.

Este inutil, credem, să arătăm că existența ei trece cu totul neobservată de „marile“ publicațiuni ale Capitalei. Ii lipsește, vedem și noi, o cronică gastronomică, una a șahului și una a sexualității.

Pentru acest motiv, nu contează. Pentru cititorul studios (sau coclit, cum ar spune D-lor) este o adevărată comoară.

\* \* \*

„Ion Maiorescu“ anul III, No. 6. Revista elevilor Liceului Carol I din Craiova ar putea servi de model altor reviste de-ale oamenilor mai copti. Treceam

peste contribuția binevoitoare a D-lor Păunescu-Ulmu, C. Iliescu și Arh. I. L. Atanasescu cari sprijină această publicațiune și remarcăm talentul atât de făgăduitor al elevului A. Tita care semnează „Însăilări pe-o lacrimă“, din care cităm :

„Jalea : gând cu ochii'n lacrimi,  
Zori cu zarea 'ntunecată  
Zbor tăcut de rândunele  
Marea lacrărilor mele“...

De asemenea pe cel al D-lui Ion Mara care semnează poezia „Spre culme“. Traduceri din esperanto publică elevul Popescu Mihai ; articole îngrijit scrise I. Vintilă, Prisoski C. I., I. Schintee-Seuca, Const. Calotescu. Desenul copertei de Mircea Olarian.

\* \* \*

„Societatea de mâine“, număr triplu (Iulie-Aug.-Sept.) a D-lui Ion Clopoțel cu un studiu asupra vieții luptătorului ardelean Visarion Roman al D-lui Prof. Ion Lupaș, articole cu caracter social semnate de D-nii Ilie Cristea, Al. Ciura, Traian Herseni, T. Rudu și Ion Th. Ilea. — În spațiul rezervat literaturii întâlnim scrisul D-lor Z. Sandu, Maria Baiulescu, Ion Th. Ilea, Emil Zegreanu, Octavian Șireagul.

Discuții și recenzii de D-nii Ion Clopoțel și St. Crișan.

\* \* \*

„Cultura Poporului“, anul IV No. 7—8—9, director T. Iacobescu, apare la Cetatea-Albă cu material privind învățământul școlar. În partea literară contribuie cu poezii D-nii V. Hondriță, Alfred Tibereanu și Zaharia Rusu.

\* \* \*

„Petrodava“ — P.-Neamț. Anul I Nr. 5-6-7, asemănătoare Culturii Poporului, cu excepția că dă o mai mare atenție părții literare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

\* \* \*

„Abecedar“, revistă săptămânală sub îngrijirea D-lor Emil Giurgiuca și George Boldea, apare la Turda, în formatul Biletelor de Papagal, adunând un material literar cu desăvârșire prețios.

„Flori de crâng“ Nr. 12—13, apare la Oradea-Mare sub direcția D-lui Gelu Georgescu. Lipsită de sprijin material și stingherită de faptul că apare în acel colț îndepărtat de țară, revista adună totuș un apreciazabil număr de colaboratori de talent. Apariția ei regulată și în bune condițiuni tehnice impresionează plăcut.

\* \* \*

„Viața Literară“ anul VIII, Nr. 147, a D-lui I. Valerian cuprinde un articol închinat poetului răposat N. Milcu, semnat de D-l I. Valerian, un articol privind chestiuni școlare al D-lui I. Dongorozi ; proză semnată de D-nii : Eugen Ionescu, G. Preda, Neagu Rădulescu, Ionel Neamtzu, G. Retizeanu, Niculae Roșu și V. Damaschin. Poezii semnează : Ion Focșeneanu, V. Ciocâlțeu, Ion Th. Ilea, Alexandru Tudor-Miu, Gh. Al. Petre, Pan Vizirescu, Dragoș Vrânceanu, Alex Ceaușianu și George Negrea. Un desen reprezentând „Vacanța Scriitorilor“ al D-lui Neagu ne oferă surpriza de a vedea doi porci (probabil de pripas) cuprinși în grupul familiei unui bine cunoscut autor dramatic.

Revista dovedește multă sollicitudine față de scriitorii din provincie, cărora prin acest număr le-a rezervat un apreciazabil spațiu.

\* \* \*

„Start“ anul I, Nr. 1, apare la Brașov (Lunca Plășului) în format confetă, sub conducerea D-lor Ștefan Baciuc și Adrian Tudor, cu poezii semnate de Mia Moga, Luciu Arefan și Horia Ghiea, proză semnată, solidar, de cei doi conducători și un *Panopticum Carnet* cu note simpatic prinse semnat pe cont propriu de D-l Adrian Tudor.

\* \* \*

„Stilet“ anul I, Nr. 1, *revistă de descărcat sinceritatea refulată*“ sub conducerea D-lui Horia Ghica, lămurește în „Tableta pentru început“ că „n’am adunat broiiloane și nici cenușe de maculatură, ci suntem vii și neînchiși în nici un tipar“. — Printre virgini revistei găsim pe D-l Dan Vălenaru cu o schiță „în aparență trăznită“, Boul, Vaca și Taurul, pe D-l Horia Ghila (directorul), care într’un manifest rimat declară „că are deosebită stimă pentru porci căci nu le este rușine de jegul lor și nu-l numesc incompatibilitate organică“. Apoi ca pe D-l Horia Ghila, de câte două ori pe D-nii Ștefan Baciu și Teodor Constantin și la urmă (pentru efect) iarăși pe D-l Horia Ghila. Revista apare la Brăila și ne face impresia unui copil de țată care ține cu tot dinadinsul să vorbească gros.

\* \* \*

„Miniaturi“ Anul I, Nr. 6—7, București, revistă modestă ca format și pretenții, — cuprinde articole bine scrise de D-nii J. Goschin, V. Săbăreanu și Ilie Gălănescu, precum și un bogat material informativ din lumea literilor.

\* \* \*

„Pana Literară“ anul 1, Nr. 2—3, Rădăuți, — sub direcția D-lui J. Crețianu, cu un bogat material literar. Păcătuește prin faptul lăcomiei de a publica a unora dintre conducători. Debarasându-se de această slăbiciune, vom putea conta această publicațiune printre bunele adăposturi pentru tinerele și valoroasele talente provinciale.

Petre Cumpănă.

\* \* \*

## INFORMAȚIUNI.

În Sibiu s’a ridicat prin stăruința unui grup de tineri, modești slujbași hărțuiți de grija pâinii, un bust lui Gheorghe Coșbuc. Această înfăptuire este mai presus de toată lauda. Ea vine să dovedească cât de nesenioasă este credința că în aceste timpuri de vrăjmașe criză bănească inițiativele de ordin cultural și sufletesc nu pot prinde cheag.

Așezat în centrul orașului, bustul are darul unei atestări în fața străinilor a sufletului românesc, a proverbialei frământări pentru cultură cu care întotdeauna Sibiul s’a distins.

Achitarea uneia din polițele de recunoștință față de marii dispăruți ai acestor meleaguri strică, hotărît, regula de conversionism, protest și falimentări, pe toate tărâmurile, dându-ne ideia de corectitudine în respectarea lor.

Tineretul Sibian care a făcut să se ridice bustul lui Coșbuc, a dovedit cu prisosință aceasta.

Execuția artistică a bustului se datorește sculptorului Medrea.

\* \* \*

Gruparea intelectuală „Thesis“ și-a reînceput activitatea. S’a hotărît ținerea în acest an a unei serii de conferințe publice cu subiecte de ordin literar, științific și social.

Una din realizările în afară ale cenaclului „Thesis“ va fi sărbătorirea, în luna Noembrie a. c., a două decenii dela moartea poetului și traducătorului Ștefan O. Iosif și a criticului Ilarie Chendi. Vor vorbi atunci cinci membrii ai grupării, iar cuvântările rostite vor alcătui la un loc o importantă monografie comemorativă și se vor publica în numărul viitor al „Provinciei Literare“, ce intră astfel în anul II de apariție.

\* \* \*

Tot atunci intră în anul al doilea de activitate și gruparea „Thesis“, cu care prilej se va țipări și un buletin anual. Injghebată mai cu seamă din elemente tinere,

„Thesis“ promite să lucreze și mai intens pe teren intelectual, după ce s'a trecut în sfârșit dela momentele ei de pregătire la acelea de realizări pozitive.

\* \* \*

D. prof. Pimen Constantinescu lucrează la un almanah bio-bibliografic al tuturor intelectualilor ce se ocupă cu scrisul în Sibiu. Prin modul riguros științific în care se redactează, cum și prin planul său, va fi o operă unică în felul ei și va învedera prin fișe acel „localism creator“ atât de drag grupării locale „Thesis“.

\* \* \*

D. Pimen Constantinescu, profesor de Limba italiană la Școala superioară de comerț din Sibiu, a ținut în anul școlar trecut în localul liceului de băeți „Gh. Lazăr“ un curs public gratuit de limbă italiană. Concomitent s'a inaugurat și vânzare de ziare și de cărți italiene, alcătuindu-se o vitrină permanentă de cărți didactice la librăria „Foaia poporului“ și una de cărți literare, din edițiile „Mondadori“, la librăria Krafft și Drotleff. Anul acesta, D-l Pimen Constantinescu va continua cursul d-sale public, de data aceasta împărțit în două serii: Miercurea, dela 5 la 7, pentru începători, iar Sâmbăta, dela 5—7, pentru înaintați. Inaugurarea cursului se va face Sâmbăta 21 Octombrie, ora 5 după amiază, cu o prelegere despre „Importanța și expansiunea limbii italiene“.

\* \* \*

În comuna Fratoșița—Doljiu s'a ridicat prin stăruința unui om, care prin profesia sa ar fi fost îndreptățit să aibă alte preocupări, un monument în cinstea eroilor de războiu.

Omul acesta este Maiorul Ion Ureche.

După ce s'a ostenit prin lume să-și încăputeze un rost, s'a inapoiat în satul de baștină, pe care în idealismul său tineresc îl vedea curat și înflorit, cu rândueli infiripate de viață nouă și civilizată, cu apostoli nepregetați în lucrul pentru binele obștii.—Și, desigur, n'a găsit decât poezia clasică al satelor noastre, cu garduri dărăpănate, cu case scormonite la temelii de lăcomia porcilor, cu apostoli cari se scofălesc și gem în opoziție și sburdă prin dancier—urile Bucureștiului când sunt la putere.

S'a apucat atunci să robotească și se descurce prin păragina satului său, chemând omenirea dormitândă la adevărată ei datorie. După ce a ridicat monumentul și i-a desfăcut o mică piață, a întemeiat o casă de citire cu bibliotecă și radio, a acoperit și mărit școala în cari dascălii se îngheșuiau hărțuiți de vânturi și de ploie. Odată înființate toate acestea s'a ostentit și a isbutit să adâncească în înțelegerea consătenilor săi nevoia folosirii și păstrării acestor bunuri.

Muncă rodnică strânsă într'un sat micuț, prin mijlocul căruia ani în șir au trecut atâți indicați să îndrepte lucrurile, ridicând în goana mașinilor doar colbul ulișilor și blestemându-i hârtoapele.

Înfăptuirile Maiorului Ureche sunt demne de toată lauda.

\* \* \*

Am împlinit un an de apariție. Nu vrom ca din sorocul acestui modest eveniment să creiem prilej de laudă sau tânguială. Pentru cei ce se ostesc să stea o clipă numai în sufletul celor ce și iau sarcina publicării unei reviste, nu mai este nevoie să se demonstreze de ce anume asemenea aniversări îmbrățișează deoprotrivă lauda cu tânguiala.

Am pornit pe un drum ale cărui greutăți ne erau dinainte cunoscute și parcurgerea chinuitoare a începutului lui ne-a găsit îndestulați cu puterea de a rezista.

Pășim în al doilea an de viață cu nădejdea că mai multa înțelegere a lucrului început ne va da satisfacția la care are drept munca și cugetul nostru bun.

În Sibiul în care atâția alți grădinari ai culturii stau desnădăjduiți și inactivi în așteptarea unor vremuri mai sfințite, nu ne sfiim să credem că, deocamdată, suntem singurul semn ce se încăpăținează și rezistă urgiei înghețului prezent, în așteptarea unei primăveri ce întârzie să vină.

Este un merit de care, fără falsă modestie, trebuie să se țină cont.



Tipografului, căruia i-am făgăduit achitarea datoriilor pentru tipărire imediat după apariția acestui număr, i-am prezentat drept garanție lista abonaților noștri, cari în mod cinstit și drept trebuie să ne achite costul abonamentului.

Suntem convinși că prin deplina înțelegere a situațiunei noastre de către D-nii abonați, ne vom putea respecta cuvântul dat.

Provincia Literară.

**Costul abonamentului :**

Pentru particulari Lei 200 anual.

Pentru instituții Lei 300 anual.



**Au apărut :**

**Aspecte și atitudini ideologice**

de Al. Dima.



**„Doctrina lui Freud”**

Ediția a II-a. — Premiata de Academia Română.

de Dr. I. Popescu-Sibiu.



**„In litera legii”**

— Schițe șugubețe —

de Paul Constant.



**Siluate filozofice**

de Z. Sandu (Prof. N. Regman).



**„In sus”**

— Poezii —

de Ion Focșeneanu.



**„Ausonia”**

Cartea Marei, Poem

de Ada Negri.

Trad. din italianește de Pimen Constantinescu.



**„Lectura Tineretului”**

de Lucian Bologa.



BCU Cluj

B. Cluj

TIPARUL CAVALERIEI  
SIBIU.